

Als men na een dag van speuren en zoeken naar onbekende of weinig voorkomende vogels of planten in een graskant langs bos of weide neerstrijkt om weer eens op adem te komen en men zijn ogen eens goed de kost geeft, kan men kleine wonderen in de graskanten ontdekken. Zo ging het mij tenminste.

Aan een grashalm zag ik een grappig klein spinseltje hangen. Dat het door een spinnetje was vervaardigd begreep ik wel en ik nam het dingetje in een doosje mee naar huis. Van een vriend kreeg ik een boekje ter inzage van Dr. Kurt Floericke uit het jaar 1919. Het is mij niet bekend of sindsdien een andere naam is vastgesteld dan de volgende, nl.: *Agroeca brunnea*.

En hier volgt dan de geschiedenis van dit spinnetje, zo goed mogelijk door mij vertaald uit het in Gothische letter gedrukte boekje.

„Bij nauwkeurige beschouwing van graskanten langs bos- of wegranden vindt men soms bouwseltjes van sprookjesachtige schoonheid, gebouwd door kleine spinnetjes, dat zijn de eierkokonnetjes. De liefde, tenminste de moederliefde, komt bij die kunstwerkjes op roerende wijze tot uitdrukking. De eierkokons hebben bovenal tot doel, door vaste, waterdichte omhulsels de tere eitjes tegen de onverbiddelijke weersgesteldheid te beschermen en verder tegen de scherpe ogen van de vogels en andere vijanden, zoals de gevaarlijke sluipwespen. Zo kunnen wij aan grashalmen langs wegen en boskanten rondvormige aardklompjes ontdekken, die men voor plakjes zou kunnen houden, die voorbijrijdende wagens daar tegen hadden gespetterd. Maar bij nadere beschouwing valt echter de grote regelmaat van dit eensoortige materiaal van dit voortbrengsel op en wanneer men het uiteenhaalt, vindt men er de in een soort stof gehulde eieren van een spinnetje in, de *Agroeca brunnea*, die in de mosachtige bodem van het bos een streng nachtleven leidt.

Wanneer zij de kokons 30—50 cm hoog ophangt, zo geschiedt dit om zich tegen de vleugelloze insecten te beschermen en tegelijkertijd tegen de in de bosbodem wonende sluipwespen te beveiligen. De aardkleur der kokonnetjes ontstaat doordat zij overtrokken zijn met aardcement, dat de spin in rusteloze arbeid uit aarde en leemkorrels onder toevoeging van kleverig speeksel en spinsel over de kokonnetjes aanbrengt, zodat zij niet bij de eerste flinke regenbui losgespoeld worden. In één nacht spint het diertje de eigenlijke kokons, in de volgende nacht overtrekt zij deze met een leemhuid. Zolang dit nog niet is geschied, lijken de voortbrengselen

op een omgekeerd wijnglas van ongeveer 5 cm lengte. Zij zijn wondermooi en niet voor niets worden zij door het landvolk feeënlampen genoemd. Het binnenste van die bouwsels bestaat uit twee afdelingen, waarvan de ene afdeling dient om de eieren te bewaren en de andere afdeling als eerste woonplaats voor de jonge spinnetjes, tijdelijk dienst doet. De omhulling heeft minder de bedoeling om de eieren te beschermen, dan de eieren voor sluipwespen ontoegankelijk te maken. Waar de leemlaag te dun is of is afgebrokkeld, vindt men dan ook dikwijls eieren van sluipwespen in de kokon. Natuurlijk hebben de spinnetjes moeite om zich uit de harde omhulling los te maken, maar zij spelen dit 's nachts klaar, wanneer de dauw het omhulsel doordrongen heeft en daardoor week is geworden. Heeft men daarentegen de kokons in een droge kamer, dan sterft het gehele gezelschap af".

Waarom naar Engeland?

Drs. B. Martens doet in het slot van zijn artikel "Op zoek naar de ijsvogel" voorkomen alsof men speciaal naar Engeland moet gaan om met de ijsvogel kennis te maken. Ik geef de schrijver direkt toe dat wat het biotoop betreft men in Engeland ongetwijfeld veel meer kan genieten van de schoonheid en ongereptheid der natuur dan in ons eigen land. Maar dit wil m.i. niet zeggen dat we daarom in Nederland weinig of geen gelegenheid hebben om de ijsvogel te zien en niet zó zouden kunnen genieten van deze prachtige vogel als in het buitenland.

In de laatste vier jaar heb ik de ijsvogel op achttien excursies gezien, waarvan op drie excursies telkens twee exemplaren en op één excursie zelfs vier. Uit mij ter beschikking staande gegevens blijkt dat in de maanden augustus tot en met december de ijsvogel een vrij veel voorkomende gast is in het Staatsnatuurreservaat „Rammekenshoek" onder Ritthem, terwijl uit deze gegevens ook blijkt dat de vogels niet alleen doortrekken maar er ook enige tijd verblijven.

De ijsvogel is op Walcheren geen broedvogel.

In de avifauna van Walcheren over het jaar 1959, uitgegeven door de N.J.N., staat het volgende vermeld: „Wordt tijdens de trek en wintermaanden niet zeer algemeen waargenomen. Dit jaar werden veel ijsvogels gezien, die soms enkele maanden op dezelfde plaats verbleven, andere jaren was dit veel minder. Werd o.a. waargenomen bij de Spuikom onder Ritthem en in het Nollebos te Vlissingen".

Dat we in ons eigen landje evengoed interessante dingen kunnen zien en beleven met de ijsvogel bewijst het volgende:

Op 15 januari 1944 liepen mijn vriend en ik door de weilanden te dwalen onder de rook van Middelburg; het weer was zeldzaam zacht en de zon scheen. Terwijl we daar zo rondsjouwden hoorden we een scherp geluid, we keken rond en zagen op ongeveer vijftien meter van ons vandaan twee ijsvogels zitten, elk op een paaltje. De ruggen flonkerden prachtig blauw in het heldere zonlicht, terwijl de rode borsten daar schitterend tegen afstaken: het leken wel twee reusachtige diamanten. In mijn enthousiasme schreeuwde ik naar mijn vriend: „Twee ijsvogels!" Dat de vogels hiervan niet schrokken en wegvlogen begrijp ik nog niet. Om beurten strekten de vogels hun kop naar boven. Plotseling vlogen ze op elkaar toe, grepen elkaar bij de snavel vast en namen een vertikale houding aan, zodat de buiken elkaar bijna raakten, terwijl zij razend snel met de vleugels sloegen. Zo bleven de vogels sekonden lang staan „bidden". We waren stomverbaasd en gefascineerd keken wij naar dit kleurrijke schouwspel. Daarna gingen de vogels op het prikkeldraad zitten zonnen. De grootste vogel, waarschijnlijk het mannetje, spoot een straal excrementen weg en even later vlogen de vogels op en passeerden ons op een paar meter afstand. Wat opviel was dat de ijsvogels in het geheel niet schuw waren en zich niets van ons aantrokken. Dit was oorzaak dat wij die middag mochten genieten van het minnespel der ijsvogels.

Een andere buitengewoon aardige waarneming deed ik op 15 september 1962 in het